

“WE ARE DOING IT OUR OWN WAY”

Rural Pride, de-urbanization, and the de-centring of LGBTQ issues

ANNA OLOVSDOTTER LÖÖV

Keywords

Pride festivals, rural settings, de-urbanization, Sweden, paradoxical space, localization, familiarization, disidentification, urban normativity, metronormativity

Summary

Research on Pride festivals highlight the ambivalent meanings of Pride today. While debates about Pride have illuminated a variety of important issues they tend to be located in urban contexts and the effects of urban normativity is absent in these debates. This article explores LGBTQ activism in a rural setting in Sweden with a point of departure in ethnographic material from a fieldwork conducted at a Pride festival organized in 2015. In the material Pride was situated at the crossroads of metropolitan conceptualizations of Pride and specific conditions relating to rural spaces. This intersection presented Pride organizers with different challenges that they reflected and acted upon when organizing a festival. Organizers described local expectations of their festival resembling Stockholm Pride, and emphasized the difficulty of designing their festival with Stockholm Pride as both model and antitype, pointing out the different conditions facing urban and rural Pride festivals. Wanting to counter the urban image and take local conditions and what was needed in the region as a point of departure they expressed how they wanted to do the festival their “own way.” This article takes this notion of “doing it our own way” as a starting point. Doing it their own way meant de-urbanizing Pride by localizing and familiarizing the festival. The rural Pride festival represented a “paradoxical space” (Rose 1993) where LGBTQ activism and Pride were de/constructed and re-worked. When adapting Pride to the everyday realities of rural life the festival became a space focusing on different subjects relevant to the region and a space in which metropolitan conceptualizations of LGBTQ struggles and Pride were challenged. By de-urbanizing Pride the festival became less normatively urban, but also less LGBTQ centered.

I den här etnografiskt situerade artikeln utforskas *bygden som hbtq-aktivistisk arena med utgångspunkt i en Pridefestival på *bygd och arrangörernas önskan om att göra Pride ”på vårt sätt”. Detta tydliggjorde hur omarbetandet av Pride skedde inom urbannormativa och metronormativa diskurser där resultatet blev en mindre urbannormativ, men också mindre hbtq-centrerad, aktivism.

”VI GÖR DET PÅ VÅRAT SÄTT”

Pride på *bygd, av-urbanisering och de-centrering av hbtq-frågor

ANNA OLOVSDOTTER LÖÖV

Det är väl det här med läderbögar på lastbilsflak, disco, massa såna grejer. Det vi ser från Stockholm. Att applicera det på [ortsnamn], jag menar det går ju inte. Det funkar ju inte. Logistiskt sett så funkar det ju inte heller. Jag menar man, just det, jag tror det är Prideordet som har gjort att många har den föreställningen. Så det är väl bara det att man ska spräcka hål på den bubblan och visa att *vi gör det på vårt sätt*.

Beskrivningen ovan kommer från Robert – en Pridearrangör som vid tidpunkten för samtalet som citatet är hämtat från befann sig mitt i den Pridefestivalvecka som arrangerades för första gången på orten. Samtalet ägde rum under ett av de fem Pridefältarbeten som jag utförde i anslutning till en studie av Pridefestivaler bortom Sveriges storstäder. Jag och Robert satt vid ett bord i solen utanför livsmedelsaffären och drack kaffe och åt regnbågsfärgad tårta. Cafét i anslutning till affären hade skapat en regnbågstårta till festivalen och en del av intäkterna från försäljningen av tårtan gick till festivalföreningen. Under samtalet kom flera personer fram till oss där vi satt och fikade och klappade Robert på axeln och gav honom komplimanger för håret som han, festivalen till ära, hade färgat i

regnbågens färger. Robert beskrev sig själv (lite skämtsamt som jag uppfattade det) som ”the only gay in the village”.

Vi talade om de olika reaktioner som arrangörerna hade fått under festivalförberedelserna. Robert berättade att reaktionerna hade varit mestadels positiva – ”men alltså, folks respons på byn är ju jättebra”. Han berättade även att arrangörerna hade mötts av reaktionen ”men ska *det* behövas *här*?”. Denna, och liknande reaktioner, tolkade Robert som att de härrörde ur en förståelse av Pridefestivaler hämtad från mediabilder av urbana Prideparader, där *det* främst syftade på paraden under Stockholm Pride, och behövas *här* att Pridefestivaler riktar sig till hbtq-personer och att dessa främst återfinns i storstäderna. Robert berättade om förväntningarna på att deras Pridefestival skulle vara som i Stockholm och svårigheterna med att utforma en Pridefestival med Stockholm Pride både som förlaga och som motbild som de i egenskap av arrangörer behövde förhålla sig till, och pekade på hur förhållandena för Pride skiljer sig åt mellan storstäder och mindre orter. Arrangörerna uttryckte att de istället ville ta utgångspunkt i lokala förhållanden och det som behövdes i regionen i arrangerandet av festivalen. De önskade även utmana lokala föreställningar om Pridefestivaler (som de menade hade sin grund i mediabilder av storstadsfestivaler). De sade sig vilja göra festivalen ”på vårt sätt”. Detta utgör den här artikelns utgångspunkt och ingång. Vad innebar det för arrangörerna att göra Pride ”på vårt sätt”? Vilka olika

strategier använde de? Och vilka effekter fick strategierna?

Pride på *bygd

Syftet med den här artikeln är att utforska *bygd som hbtq-aktivistisk arena med utgångspunkt i organiserandet av en Pridefestival på *bygd. Den festivalen arrangerades 2015, men berättelsen om det som nu oftast går under beteckningen *Pride* tar i Sverige sin början i tidigt 1970-tal. En väldigt kortfattad svensk historia om det globala fenomen som Pridefestivaler och parader utgör går tillbaka till 1971 när demonstrationer för homosexuellas rättigheter organiserades i Örebro av Gay Power Club 1 (Norrhem, Rydström och Winkvist 2008: 139) och i Uppsala i samband med en RFSL-kongress (Breimo 2017). Regelbundna manifestationer för homosexuellas och lesbiskas rättigheter har arrangerats i Stockholm och Göteborg sedan 1977 (i Stockholm först som *Frigörelsedagen* som 1979 utsträcktes till en vecka – *Frigörelseveckan*). 1998 var Stockholm värd för *Europride* och följande år transformerades festivalen till *Stockholm Pride* (Norrhem, Rydström och Winkvist 2008: 144). Stockholm Pride har både kritiserats av aktivister för avpolitiserings och hbtq-kamper och normalisering av hbtq-personer, och beskrivits som en plats för radikal politik genom ett ambitiöst föreläsning- och workshopprogram. Europride har till och med beskrivits som startskottet för den queeraktivistiska rörelsen i Sverige (Ambjörnsson 2016).

De senaste 10 åren har antalet Pridefestivaler runtom i Sverige ökat. 2010

arrangerades ett tiotal festivaler – 2018 fler än 70 stycken. I materialet från studien av Pridefestivaler bortom Sveriges storstäder var Pride situerat i korsningen av förståelser och bilder/diskurser/föreställningar om Pridefestivaler hämtade från Pridefestivaler i storstäder, och vad Pridearrangörerna beskrev som specifika förhållanden relaterade till *bygd. Att arrangera Pride på *bygd innefattade därför olika utmaningar som arrangörerna reflekterade över och försökte hantera när de arrangerade festivalen. *bygdbegreppet, med sina rötter i queer landsbygdsaktivism (se webbplatsen *Queer*bygd*), ska i det här sammanhanget förstås som ett begrepp som betecknar det som annars varierande beskrivs som landsbygd och glesbygd, och som ett begrepp som avser politisera relationer mellan stad och land och föreställningar om landet (jämför "obygd", Sjöstedt 2019 och "critical regionality", Ammaturo 2019). Asterisken i *bygd utgör, likt asterisken i trans*, dels en textuell störning som påminner läsaren om innehållets odefinierbarhet, dels en grund för gemenskap (se Niccolazzo 2017); i *bygdfallet mellan de platser som utdefinieras som storstadens Andra – den konstitutiva utsida genom vilken det urbana definieras (se Liliequist och Lööv 2019 för en fördjupad diskussion av *bygdbegreppet samt Liliequist, Lööv och Widmark 2019 för en diskussion om queer på *bygd). Syftet med att använda *bygdbegreppet som beteckning för dessa olika platser är inte att utradera skillnad, olikhet och mångfald, inte heller att förstärka skiljelinjer mellan det rurala och det urbana, utan snarare att denaturali-

sera normativa föreställningar om landsbygdsbygd och möjliggöra relationer mellan olika platser som skiljer sig åt, men också liknar varandra genom att de definieras som något annat är storstaden – relationer genom vilka gemenskaper kan byggas.

Queera liv – aktivism och urbana normer

Forskning om rural queerhet har främst fokuserat gemenskaper, identiteter och begär på landsbygden, där det rurala föreställs och erfars som platser för både tillhörighet och alienering av hbtq-personer, samtidigt som migration från land till stad utgör den vanligaste spatiala riktningen i hbtq-personers komma ut-narrativ (Gorman-Murray, Pini och Bryant 2013). Ett dominerande narrativ om hbtq-personers livsvillkor har dock varit att *bygden utgör platser att antingen leva "dold" på, eller att lämna för storstaden och dess möjligheter att leva "öppet" (se exempelvis Weston 1995; Bell and Valentine 1995; Norrhem 2001) – det Halberstam benämner som en metronormativ förståelse av queera liv (Halberstam 2005).

Forskning om hbtq-personers livsvillkor på *bygd har tydliggjort den komplexitet som osynliggörs av metronormativa narrativ (Wimark 2014; Siverskog 2016; Liliequist 2020) och belyst olika sätt att leva och identifiera sig som hbtq-person på olika platser på *bygd (se till exempel Gray 2009; Kazyak 2011, 2012; Detamore 2013; Gagnesjö 2014; Gray, Johnson och Gilley 2016; Grant och Nash 2019). Anna Siverskogs avhandling om äldre hbtq-personers livsvillkor i en svensk kontext

tydliggör hur *bygd kan utgöra platser för trygghet, såväl som otrygghet för hbtq-personer (Siverskog 2016). Evelina Liliequists avhandling om hbtq-personer i Norrlands användning av digitala nät-

Att bidra, och ge något tillbaka till lokalsamhället samt att vara familjär utgör viktiga dimensioner av hbtq-aktivistiska strategier på *bygd.

verkssajter synliggör hur metronormativiteten har både diskursiva och materiella effekter (Liliequist 2020). I forskningen belyses det metronormativa narrativets kraft, men forskningen utmanar det också empiriskt och synliggör den komplexitet och mångfald som narrativet osynliggör. I den här artikeln skiljer jag mellan *metronormativitet* (som härleds ur Bells begrepp ”metrosexualitet”, se Halberstam 2005) som normativa antaganden om var queera liv beskrivs som möjliga att leva (i storstaden, inte på *bygd), och på vilka sätt (som i storstaden), och *urbannormativitet* som avser beskriva de antaganden om stadens vardagsverklighet som allomfattande, något som är en effekt av stadens position som den politiska, ekonomiska och kulturella maktens centrum (Ching och Creed 1997). Detta är en analytisk distinktion, men empiriskt överlappar ofta dessa normativa föreställningar.

I både forskning om hbtq-aktivism generellt och om Pridefestivaler mer specifikt är det oftast urbana rum som

har stått i centrum. Forskningen om Pridefestivaler och parader synliggör de ambivalenta betydelser dessa har idag. I forskningen belyses festivalers och paraders subversiva potential (se exempelvis Brickell 2000; Johnston 2005; Lundberg 2007; Waitt and Johnston 2015; Drissel 2016), men även deras relation till normalisering, homonormativitet och homonationalism (se exempelvis Nebeling-Petersen 2010; Wasshede 2013; Johansson, Laskar och Mulinari 2016; Kehl 2018), platsers ”branding”-processer (Johnston 2005; Markwell och Waitt 2009; Waitt och Stapel 2011) och rosatvättandet av nationer (Puar 2017). Trots att debatter om Pride har belyst en mångfald av viktiga frågor är de situerade inom storstadskontexter och den hierarkiska relationen mellan det urbana och det rurala samt urbannormativitetens betydelse för Pridefestivaler är frånvarande i dessa debatter.

I de fåtalet existerande studier av rural hbtq-aktivism och Pride på *bygd uppmärksammas hur aktivistiska strategier skiljer sig mellan storstad och landsbygd, och att storstadens strategier får andra effekter när de används på landsbygden (Marple 2005; Gorman-Murray, Waitt och Gibson 2008; Gray 2009; Thomsen 2014; Waitt and Johnston 2015; Liliequist 2020). Att bidra, och ge något tillbaka till lokalsamhället samt att vara familjär utgör viktiga dimensioner av hbtq-aktivistiska strategier på *bygd (se Gorman-Murray, Waitt och Gibson 2008; Gray 2009; Ammaturo 2019). I Mary L. Grays etnografiska studie av queer ungdomsaktivism (Gray 2009) utforskas förutsättningar och

strategier för aktivism i den nordamerikanska mellanvästern. I ett sexualpolitiskt landskap präglat av förväntningar om synlighet, "being out and proud", hämtade från storstaden uttryckte ungdomarna sin queerhet genom normerna i de lokala gemenskaperna – genom att vara *familj* (Gray 2009: 38). Även i Francesca Romana Ammaturo's studie av hbtq-aktivism i sydöstra Italien använde aktivisterna *familjaritet* som strategi för att skapa acceptans för hbtq-rättigheter (Ammaturo 2019). I forskningen uppmärksammas den sexualpolitiska rörelsens synlighetspolitik, uttryckt i Pridedefestivaler och parader, som en urban strategi som omförhandlas och omarbetas på platser bortom storstäderna och i studierna betonas vikten av att beakta synlighetspolitikens underliggande ideologier och konsekvenser (Thomsen 2014) och utforska relationen mellan *bygdqueerhet och hbtq-aktivismens dynamiker (Ammaturo 2019).

Pride på *bygd som ett paradoxalt rum

I *Feminism and geography: the limits of geographical knowledge* (Rose 1993) utforskar Gillian Rose möjligheter till feministiskt motstånd mot en patriarkal, universaliserande geografi. Med utgångspunkt i Teresa de Lauretis förståelse av feminismens subjekt som konstituerat genom de patriarkala diskurser som det samtidigt gör motstånd mot formulerar Rose en feministisk geografisk politik som tar utgångspunkt i denna paradox. Med de Lauretis psykoanalytiskt influerade teorier om feminismens subjekt önskar Rose utmana det dualistiska synsätt som präglat geografiforskningen där kvinnor osynliggjorts eller endast närvarat som det patriarkalas nödvändiga Andra. Rose önskar skapa en ny geografi och menar att det dualistiska tankesättet kan rubbas dels genom att omfamna skillnader inom kategorin kvinnor, dels genom kvinnors självrepresentation bortom dominerande diskurser. Detta motverkar osynliggörande och utmanar den dominerande (patriarkala) diskursens tendens att försök omfatta allt.

Den första strategin, att utmana dualism genom att omfamna skillnad, innebär att synliggöra hur kön alltid skapas genom andra sociala identiteter och därigenom inte är enhetligt, utan multipelt och motsägelsefullt (Rose 1993: 138). Den första strategin handlar alltså om att vägra enhetlighet och istället omfamna det mångfaldiga och motsägelsefulla och göra detta till utgångspunkt. Den andra strategin genom vilken Rose menar att de Lauretis feministiska subjekt kan utmana den dominerande diskursens osynliggörande av kvinnor (genom att framställa sig som allomfattande) är genom att representera sig själv. Självrepresentation visar på möjligheten att gå bortom dominerande identitetsdiskurser (Rose 1993: 138). Rose lyfter dock svårigheterna att göra motstånd mot att vara osynliggjord inom en diskurs då en inte kan inta en position som är *helt bortom* diskursen (Rose 1993: 137).

Genom att beskriva olika kvinnors olika upplevelser av rum synliggör Rose hur rummet inte är enhetligt, utan flerdimensionellt, föränderligt och tillfälligt (Rose 1993: 140); ett paradoxalt rum – ”paradoxical space” – lika mångfaldigt och motsägelsefullt som subjektet som föreställer sig det (Rose 1993: 155). Paradoxalt rum innebär att ”spaces that would be mutually exclusive if charted on a two-dimensional map – centre and margin, inside and outside – are occupied simultaneously” (Rose 1993: 140). När Rose beskriver paradoxical space så är det rum som genom att vara i spänningsfältet mellan olika positioner inte kan lokaliseras enligt den hegemoniska dualistiska logiken och som därför kan undkomma den, eller nå *bortom* den.

Roses antydning att det är möjligt att gå bortom dominerande diskurser har också kritiserats. Caroline Desbiens är kritisk till Roses bruk av ord som ”annanstans”, ”utanför” och ”bortom” och menar att de Lauretis inte ska tolkas som att hon syftar på ett annanstans som är lokaliserat bortom, utan snarare inom, de patriarkala strukturerna (Desbiens 1999: 182). Genom att referera till en plats bortom den patriarkala meningssfären osynliggörs den, enligt henne, avgörande spänningen mellan centrum och marginal (Desbiens 1999: 181). Det är inte genom att förflytta subjektet till ett utanför som det kan förändras, skriver Desbiens, utan genom att omarbeta det exakt där det könas, rasifieras, märks av klass, ålder och geografisk plats (1999: 182). I Desbiens tolkning av de Lauretis sker denna omarbetning i en ständig pendling mellan den dominerande

ideologin och skapandet av nya betydelser (Desbiens 1999: 180), och det är detta som Rose tar sig an med paradoxalt rum, menar Desbiens. Medvetenheten om att hela tiden vara lokaliserad i både centrum och marginal är att ha en ”dubbel blick”, och det är detta tillstånd som Roses paradoxala rum representerar (Desbiens 1999: 182). Det är genom en process av kontinuerlig de/konstruktion som det paradoxala rummet blir mindre patriarkalt (Desbiens 1999: 182).

Lynda Johnston menar att Prideparader representerar just ett sådant paradoxalt rum (Johnston 2005). Johnston använder paradoxalt rum bland annat för att beskriva den paradoxala upplevelsen av paraddeltagandet som både stärkande och riskfyllt (Johnston 2005: 123) och synlighetspolitikens paradox där synlighet och stolthet kan vara både politiskt gränsöverskrivande och handla om att accepteras inom ramen för nyliberala former av sexuellt medborgarskap (Johnston 2005: 1). Paradoxalt rum har även använts som en metafor för att fånga erfarenheter och artikulationer av identiteter som ”mixed race” och hur dessa destabiliserar problematiska rasifiera(n)de kategorier (Mahtani 2001: 301).

Med begreppet ”disidentifikation” avser José Esteban Muñoz (1999) beskriva just användandet av hegemoniska diskurser som motståndstrategi. Detta beskrivs som en överlevnadsstrategi för minoritetssubjekt (Muñoz 1999: 4) som skiljer sig från identifikationens assimilation och motidentifikationens utopiska avståndstagande och Muñoz beskriver disidentifikation

som ett slags återvinning eller omformande av ett objekt som redan investerats med kraftfull energi (Muñoz 1999: 39). Barbara Ching och Gerald W. Creed menar att distinktionen mellan det rurala och det urbana är grundläggande för de maktrelationer genom vilka erfarenheter och identiteter skapas. Den kulturella hierarkin mellan storstad och landsbygd – med staden som maktcentrum och en nedvärdering av "rusticity" (en benämning som kan översättas med *lantisaktighet* eller *bonnighet*) – fyller enligt dem hävdandet av en *lantis*/landsbygdsidentitet med mångfaldiga motståndsmöjligheter (Ching och Creed 1997: 28). Omfamnandet av det *lantis*aktiga kan dock innebära ett dilemma, menar Ching och Creed; med syftet att ifrågasätta kulturella hierarkier kan det oavsiktligt förstärka dessa (Ching and Creed 1997: 30).

Jag förstår Pride på *bygd som att det representerar ett paradoxalt rum – ett rum som inte kan lokaliseras enligt en metronormativ dualistisk logik och där betydelser av både Pride och *bygd destabiliseras och omarbetas. Jag använder alltså begreppet paradoxalt rum för att ta mig an den kulturella hierarkin mellan stad och land (Ching och Creed 1997) och belysa motståndet mot urbana normer som alltid artikulerat i relation till de hegemoniska diskurser som det samtidigt önskar utmana. I likhet med hur personer av *mixed race* upplevde sig själva som lokaliserade i en mångfald av olika rum på samma gång (Mahtani 2001: 301), menar jag att Pride på *bygd är samtidigt lokaliserad i centrum och marginal, i flera

olika rum. Pride på *bygd representerar ett paradoxalt rum där (föreställningar om, innebörden av och innehållet i) Pride och hbtq-aktivism omarbetas med utgångspunkt i *bygd.

Att studera Pride på *bygd

Inspirerad av multi-situerad etnografi (Marcus 1995; Hannerz 2003; Johansson, Laskar och Mulinari 2016) följde jag "objektet" Pridefestivaler och 2015–2017 utförde jag fältarbeten under fem olika Pridefestivaler och intervjuade arrangörer av ytterligare en Pridefestival. Utgångspunkten för just den här artikeln är etnografiskt material (kvalitativa intervjuer, fältanteckningar, dokument) från en Pridefestival som ägde rum 2015. Valet att fokusera på denna festival i den här artikeln har sin grund i att de strategier som användes under alla festivaler här gav effekter som tydligt synliggjorde det paradoxala rum som Pride på *bygd kan sägas representera. Artikeln bygger främst på intervjuer med medlemmar i den förening som arrangerade Pridefestivalen som var den första i sitt slag i regionen. Festivalprogrammet som inkluderade aktiviteter i olika delar av regionen innehöll bland annat föreläsningar, kulturevenemang, en foto-utställning, en Prideparad, en Pridefest och en Regnbågsmässa. Jag intervjuade fyra av fem styrelsemedlemmar, samt en festivaldeltagare som även medverkade i festivalprogrammet. Intervjuerna pågick cirka en timme, spelades in och transkriberades i sin helhet. Tre av de intervjuade identifierade sig inom hbtqia+-spektrumet, två gjorde det inte.

Två var runt 20 år, resten mellan cirka 30 och 40 år. Genom hela artikeln använder jag pseudonymer när jag refererar till personer jag har intervjuat och andra som nämns. Intervjuerna genomfördes under festivalveckan på en plats som bestämdes i samråd med den intervjuade. Intervjuerna var strukturerade utifrån teman som fokuserade på hur de intervjuade blev involverade i Pridefestivalen, vilka de menade att Pridefestivalen riktar sig till och dess möjliga effekter för både enskilda individer och för lokalsamhället. Under festivalen förde jag även många andra samtal och deltog i olika aktiviteter relaterade till festivalen. Efter transkriberingen av intervjuerna närläste jag dem och utförde en tematisk analys av det etnografiska materialet i sin helhet. Ett huvudtema i materialet var önskan om att av-urbanisera festivalen och lokalisering och familjarisering som två strategier för av-urbaniseringen av Pride.

Pridefestivalstudien lokaliseras inom en feministisk metodologisk tradition där reflektioner över positionering, representation och ansvar, samt en önskan om att forskningen ska gagna dem forskningen berör utgör centrala dimensioner av hela forskningsprocessen (Acker, Barry och Esseveld 1991; Dahl 2010). Alison Rooke menar att forskarens jag är performativt och visar hur forskarens investeringar i identitetskategorier påverkar fältarbetsprocessen (Rooke 2010; se även Dahl 2010). Under forskningsprocessen blev jag alltmer medveten om min egen situation i relation till en urban-rural maktaxel och mina egna investeringar i de identitetskategorier som associerats med Pridefestivaler. ”You bring

your past encounters with you when you arrive”, skriver Sara Ahmed (2006: 40). Att anlända till de platser där jag skulle utföra fältarbete (med tåg och buss från andra platser) var en orienteringsövning, inte endast i termer av att hitta på en ny plats, men också i termer av att lokalisera mig själv och mitt projekt inom asymmetriska maktrelationer såsom centrum/periferi, storstad/landsbygd, straight/queer, cis/trans, vit/icke-vit. Utifrån tidigare erfarenheter av att studera vad jag uppfattade som *min egen community* var jag medveten om hur lätt det är att anta (och också önska) likhet, men jag bar också med mig insikten om att det som binder samman forskaren och forskningssubjektet snarare än att vara något självklart och stabilt, alltid är kontextuellt och föränderligt (Gustavson och Lööv 2011; Lööv 2014). Forskningsprocessen innefattade ett utforskande av den urbannormativitet som är närvarande i både forskning om, och i min egen förståelse av, Pridefestivaler. Om jaget alltid är en tillblivelseprocess utgjorde forskningen om Pride på *bygd en process att bli urban/storstadsmänniska där jag situerade mig själv i relation till, och aktivt reflekterade över den kulturella hierarkin mellan storstad och landsbygd (se Ching och Creed 1997) – hur den skapas och får betydelse i min forskning om Pridefestivaler.

Av-urbanisering

Som Robert konstaterade i artikelns inledande citat så associerades Pridefestivaler med Stockholm Pride. Att göra Pride ”på vårt sätt” rymde en önskan om, och strä-

van efter "något annat" – det som Rose formulerar som den feministiska kritikens utgångspunkt (Rose 1993: 138) och detta innebar en önskan om att *av-urbanisera* Pride. Av-urbaniseringen innebar att ta avstånd från och utmana det urbana allomfattande sättet att förstå Pridefestivalers uttryck och innehåll som alltid detsamma (som i storstaden) genom att visa på skillnader och göra festivalen till sin. Detta gjordes genom att *lokalisera* och *familjarisera* Pridefestivalen genom att fokusera på en mångfald av olika frågor och förskjuta gränserna för vad Pride kan vara och innefatta. Av-urbaniseringen av Pride förhöll sig till urbana normer för Pridefestivaler och till metronormativa föreställningar om hbtq-personer och hbtq-aktivism som tillhörande storstaden och *bygden som en hbtq-fobisk plats att lämna.

Lokalisering

Så det är väl ett mål, att visa att man behöver inte köra allting på samma sätt. Det finns olika sätt att ha Pride. (Simona, Pridearrangör)

I materialet från studien betonades vikten av att Pridefestivalen knöt an till platsen där den ägde rum genom att tydliggöra dess specifika karakteristika samt att förankra festivalen lokalt genom att fokusera på frågor relevanta för platsen och genom aktiviteter och handlingar som bedömdes möjliga och verksamma på platsen. Detta har jag valt att kalla *lokalisering*. Behovet av lokalisering speglar de urbana normerna för vad Pride kan vara och, för att tala med Rose, menar jag att Pride på *bygd representerar ett paradoxalt rum där dessa normer blir synliga och Pride omarbetas mot att bli mindre urbannormativt.

Pridearrangören Nina, en kvinna i 35-årsåldern, berättade om den känsla av ambivalens som ordet Pride framkallade hos arrangörerna och hur de tvekade inför att kalla sin festival en *Pridefestival*. Pride associerades med storstäder och denna association var de rädda skulle kunna utgöra ett hinder för ett eftersträvat brett deltagande i festivalen. Samtidigt utgjorde Pride ett igenkännbart koncept för ett event som de avsåg skulle fokusera frågor om utsatthet:

Nina: Ja. Då ordnade vi, vi ville inte döpa det till Pride först, men för att, det vart så att jag tänkte att om nån skulle ha nån uppfattning om vad det skulle handla om så vart det det.

Anna: Var det för att Pride är känt så att det går att begripa?

Nina: Ja, och så kände vi att, vi ville inte bli identifierade just med stora städers Pride, utan det är någonting helt annat känns det som för mig. Så att då, det vart så i alla fall.

Anna: Ja, precis, för det vart Pridenamnet ändå. Vad var det ni tänkte att ni skulle, skulle ni riskera nånting om ni blev associerade med... eller hur tänkte ni när ni inte ville bli associerade med de stora städerna?

Nina: Nja, det var nog mest att vi ville ta upp så blandade ämnen. Vi har ju fruktansvärd statistik på självmord till exempel, och det är så många saker som vi behövde ta upp. Nu tycker jag ju att oavsett vad det är så har det ju med Pride att göra, men, det visste jag inte då. Och sen, som sagt vi vill inte bli förknippad med det så att de människorna som kanske aldrig vart på en Pridefestival tror att det är nån sorts jippo bara och så, så att. Därför ville vi inte använda namnet först, utan vi ville få så många som möjligt att gå. Vi tror att det skrämmer bort några att det heter Pride. Tyvärr.

Regnbågsflaggan har liknats vid en flytande signifikant (Johansson, Laskar och Mulinari 2016) som laddas med olika betydelser under sin färd mellan olika platser. Detta kan sägas vara fallet även med Pride. Kevin Markwell och Gordon Waitt (2009) konstaterar med utgångspunkt i sin studie av Pridefestivaler på olika platser i Australien att Pridediskurserna anpassades och förhandlades på många olika sätt för att passa olika lokala kontexter. Pride gav också olika effekter i olika städer och mellan grupper (Markwell och Waitt 2009). Den dominerande urbannormativa diskursen om Pride var något arrangörerna jag pratade med behövde förhålla sig till när de utformade Pride för att passa den lokala kontexten. Pride på *bygd konstruerades genom de urbannormativa diskurser om Pride som arrangörerna också önskade förändra. Nina beskrev arrangörernas ambivalens i relation till Prideordet då det upplevdes som både möjliggörande och förhindrande. Nina uttryckte hur Pride begripliggjordes genom urbana normer för Pridefestivaler, vilka riskerade att verka alienerande lokalt. Kritiken mot jippofieringen av Pride delar Nina med queeraktivistiska/anarkistiska grupper, men där Nina ser jippofieringen som associerad med storstaden och ett hinder både för möjligheten att fokusera på frågor av vikt för regionen och för närvaro av lokalbefolkningen så riktas queeraktivistiska/anarkistiska gruppers kritik mot Pridejippet för dess liberala och assimilationistiska politik (se Wasshede 2013). Ambivalensen inför att använda ordet Pride synliggör svårigheten att gå bortom föreställningar om Pride om en inte vill riskera obegriplighet. Ninas önskan att representera Pride på ett nytt sätt illustrerar det problem med självrepresentation inom en normativ diskurs som Desbiens lyfter: att den egna representationen alltid riskerar att absorberas av traditionella representationer, trots att intentionen är att underminera dessa (Desbiens 1999: 183–184).

Queeraktivismen i Sverige har under 2000-talet i allt högre grad anammats

ett intersektionellt perspektiv där allt fler identiteter och maktordningar uppmärksammats och inkorporerats i kampen (Sörberg 2010; Ambjörnsson 2016). Hos Nina uttrycktes en strävan efter att låta Pride utgöra ett rum där just många olika frågor – "blandade ämnen" – kunde uppmärksammas. I intervjuerna betonades vikten av att rikta sig till hela befolkningen i regionen och involvera den i Pridefestivalen. Nina och Robert berättade om hur de ville engagera så många som möjligt i både planeringen och arrangerandet av festivalen. De reste därför runt i regionen och organiserade öppna möten på olika orter där de bjöd in alla att vara delaktiga i planeringen av festivalen och tillhandahålla förslag på innehåll. Robert berättar hur mötesdeltagarna betonade behovet av att ta itu med olika problem som regionen möter, och om deras önskan att Pride skulle bemöta dessa problem:

Och då har ju folk sagt det att "ni måste ta upp det här för det är ett problem att vi har så mycket självmord. Det är ett problem att vi har missbruk och medberoende och våld och allt det här". Och ingen annan gör det ju. Så varför inte vi?

För deltagare i planeringsmötena uppfattades Pridefestivalen som en möjlighet att adressera frågor av betydelse för regionen. Under min vistelse i regionen såg jag handleder där jag skymtade armband med vita fyrkantiga pärlor med svarta bokstäver. Under en bilfärd med vänner till en av arrangörerna till en programpunkt som genomfördes på en plats lokaliserad utanför orten kunde jag se att bokstäverna formade orden *suicide zero*. De höga självmordstalen i regionen nämndes i flera intervjuer och var ett av de ämnen som arrangörerna menade behövde uppmärksammas. I ljuset av detta blev Pridefestivalen en arena för att inte endast adressera hbtq-relaterade frågor specifikt, utan en mångfald av frågor. I programmet återfanns bland annat programpunkter om våld i nära relationer och normaliseringsprocessen, att växa upp i en socialt utsatt familj och erfarenheter av att leva med en funktionsvariation. I intervjun med Robert liknade jag deras Pridefestival vid ett slags paraply under vilket en mängd olika frågor kunde samlas och Robert menade att mångfalden av frågor delvis kunde härledas till att det bodde få hbtq-personer i regionen:

Anna: Då blir det Pride som får vara... det som liksom paraplyet för...

Robert: Ja. Det kanske är fel på ett sätt också. Det är inte nån som jobbar så... [en person kommer förbi och säger "Snygg du var" – "Tack. Jaha." (skratt)] Det är ingenting man jobbar med på andra ställen, vad jag vet om. Det kan ju mycket väl vara så. Men eftersom vi inte har så stort hbt-nätverk här, vad ska vi

annars jobba med? Vi kan ju inte sitta här och ha träffar för transpersoner om vi inte vet om det finns några här ens, utan de flesta flyttar ju tyvärr härifrån.

Anna: Ja.

Robert: Så det som jag vill att Pride ska göra är att öppna upp. Törs att prata med varandra. Alltså våga säga att du mår dåligt, våga bo här fast du inte passar in i normen. Våga åka hit på semester. Åk hit och gift dig med din man om du är en man själv. Våga testa i alla fall.

Pridefestivalen utgjorde ett rum där en mängd olika frågor kunde diskuteras för vilka det i vanliga fall helt saknades, eller rådde brist på, diskussionsfora. Istället för att avfärda Pridekonceptet på grund av dess queera storstadskonnotationer önskade Robert omarbete Pride och låta festivalen användas som ett rum där samtal om angelägna ämnen kunde underlättas. Valet att fokusera på en mångfald av olika frågor beskrevs både som en effekt av bristen på andra fora och en brist på hbtq-personer.

Lokaliseringen av Pride kan liknas vid den anpassning av dejtingappen Grindr användningsområde till den lokala kontexten som hbtq-personer i Liliequists studie berättade om, där appen inte användes (enbart) för tillfälliga sexuella kontakter som i storstaden, utan för att upptäcka när vännerna är i närheten och veta när en ska sätta på kaffet (Liliequist 2020: 146). Vad som synliggörs i lokaliseringen av både Pride och Grindr är att deras utgångspunkter är metro- och urbannormativa, men att både Pride och Grindr kan omarbetas för att passa den lokala kontextens behov. Lokaliseringen innebar också i båda fallen en anpassning som samtidigt var en avsexualisering av (behoven på) *bygd.

När jag intervjuade Magdalena, en av de yngsta i Pridearrangörsggruppen, frågade jag hur de tänkt i utformandet av programmet och de olika programpunkterna. Magdalena berättade om gårdagens föreläsningar i församlingshemmet och deras fokus på utsatthet:

Och då vart det ju, som till exempel igår, det var ju inte så mycket hbtq-inriktat utan det var mer utsatthet. Och det har ju också fått vara en del av det här. Att vara utanför, eller vara utsatt liksom. Som *Queering Sápmi* var ju igår, var en utställning här. Och det har väl fått vara *en* del, och jag tror att det ändå är, just för att det är på ett så litet ställe så kanske det inte går att centrera allting så, och det är också ett sätt att lirka in folk, eller vad jag ska säga då, och liksom säga att "ok, de har deltagit i [regionens] Pride". Och då kanske de känner att, "Nej, men jag vill inte komma och lyssna på nån som har sin komma ut-historia, utan, det får va." Men då kanske det är nån som pratar om utsatthet, och då kan [de] få komma dit och höra att det gäller alla, det gäller inte bara, alltså

cispersoner eller heterosexuella par, utan det gäller alla. Och det är också en väg in i Pride. Lite så. Jag tror det är ganska viktigt.

Som i många av de berättelser om att vara hbtq-person på *bygd som Liliequist tog del av i sin studie (Liliequist 2020) reproduceras det metronormativa narrativet om frånvaron av hbtq-personer på *bygd i beskrivningar av skälen till Pridefestivalens underkommunicering av hbtq-personers vardagsverklighet. Fokuseringen på alienering och utsatthet var en medveten strategi från arrangörernas sida. Detta generella fokus beskrevs som ett sätt att nå personer som annars inte skulle närvara vid en Prideföreläsning. Detta fokus beskrevs som en strategi som i förlängningen skulle bidra till en ökad medvetenhet hos heterosexuella cispersoner om att sårbarhet och utsatthet är något som inte endast den heteronormativa befolkningen upplever. Att betona utsatthetens generella karaktär kan tolkas som ett försök att skapa solidaritet mellan subjekt som är olika situerade i relation till olika maktordningar, men som binds samman av sin sårbarhet och att de är "utanför", och att skapa gemenskaper som överbryggat skillnader – gemenskaper baserade på en (föreställning om) delad utsatthet. När Magdalena beskriver hur Pride på *bygd kräver andra strategier än i storstaden menar jag att det är ett uttryck för en dubbel blick – en medvetenhet om att hela tiden vara lokaliserad i både centrum och marginal (se Desbiens 1999: 182). Ett fokus på utsatthet och betoningen av det som något generellt osynliggör hbtq-personer livsvillkor och heteronormativitetens effekter för hbtq-personers vardagsverklighet och kan samtidigt förstås som situerade kunskaper (Haraway 1988) om platsens betydelse för hur hbtq-kamp kan och bör bedrivas.

Under intervjun med Nina berättade hon att hon var glad om hon kunde öka medvetenheten om något "utanförskap". Hon berättade om en föreläsning som skulle äga rum senare i veckan som skulle fokusera på "skuld och skam":

Nina: Allt våld i relationer, och allting, det finns ju så mycket, det finns ju så otroligt mycket alkoholism här och just den här självmordsstatistiken och den här föreläsningen på fredag om skuld och skam känns väldigt, väldigt viktig. För att tyvärr är det ju ofta det det handlar om. Att man inte vågar vara den man är eller så.

Anna: För det låter som att det är mycket tystnadskultur att liksom...

Nina: Ja.

Anna: ...inte tala om de svåra grejerna.

Nina: Nej, och man ska ju inte prata om sig själv för mycket heller så, utan man är tyst och lycklig. Kåt, glad och tacksam liksom. [skratt]

I arrangörernas beskrivningar av Pridefestivalen så erbjuder den en service som inte skulle existera annars – en arena för att adressera känsliga frågor av betydelse lokalt. Nina beskrev dessa frågor som centrerade kring skam relaterad till att inte våga ”vara den man är”, och att skammen och skulden resulterade i våld, alkoholism och självmord. Skam är en känsla som länge klubbats fast (Ahmed 2004) vid hbtq-personers kroppar och som Pridefestivaler utgjort en reaktion på, och önskan att motverka. Att stolthet har ersatt skam som tolkningsparadigm för queerhet har kritiserats för att dölja hur skam fortfarande är närvarande i queerheten. Elsbeth Probyn (2000) menar att (den delade) skammen kan binda samman människor på sätt som stoltheten inte kan – skammen ”allows us to enact connections among other shamed bodies in ways that pride has missed” (Probyn 2000: 25; se även Markwell och Waitt 2009: 160). Sally R. Munt menar att skam är produktivt och skapar (snarare än kapar) anknytningar – det hon kallar ”queera anknytningar” (Munt 2008). För Nina var Pridefestivalen ett rum där skuld och skam utgjorde anknytningspunkter för olika frågor av betydelse för lokalsamhället. Pridefestivalen möjliggjorde ett uppmärksammande av skam, utsatthet och ”utanförskap” och detta utgjorde ett förenande kitt – ett kitt genom vilket nya gemenskaper skulle kunna byggas. Genom att tala om dessa frågor skulle människor kunna knytas samman, skillnader överbryggas och nya gemenskaper, liknande de queera ”skamgemenskaper” som Munt beskriver, skapas (Munt 2009: 4; se även Waitt och Stapel 2011) – men här med heterosexuella förtecken. Relationen mellan Pride, skam/utsatthet/död och *bygd är paradoxal på flera sätt, dels utifrån att *pride* betyder stolthet och att festivalen uppmärksammar skam/utsatthet/död, dels utifrån att den reproducerar föreställningar om metropolen som fylld av lust och glädje och *bygden som behäftad med det sorgliga och problemfyllda. Att Pride kan utgöra en arena för samtal om skam/utsatthet/död kan också tyda på att stolthet inte har ersatt skam som tolkningsparadigm, utan att hbtq-personer fortfarande är/kan vara i positionen av det abjekta – den Andra som associeras till skam och död.

Familjarisering

Anna: Var det någon som tänkte att det skulle vara på ett visst sätt och så...?

Simona: Ja, som väl tänkte att vi skulle köra en fet karneval i [ortsnamnet] city liksom.

Gray beskriver i sin studie av rurala queerungdomars aktivism *familjaritet* som landsbygdens ”lingua franca” (Gray 2009: 41). Gray poängterar i sin studie att det ofta var familjeband som gjorde queerungdomarna igenkännbara och

möjliga att placera på orten. Familjariteten utjämnade den skillnad som queerheten utgjorde och var en strategi för att göra queera främlingar till familjär lokalbefolkning (Gray 2009: 41). I intervjuerna med Pridearrangörer beskrevs Pridefestivaler som bekanta och igenkännbara, men som fenomen som främst existerar i storstäder såsom de representeras i mediebilden av Prideparaden i Stockholm. De beskrevs som att de inte tillhörde platsen och den lokala "kulturen". Arrangörerna berättade att de först inte ville ha en Prideparad, men att de fick motta många frågor och önskemål om en parad. En skulle kunna förstå det som att de urbana normerna för vad en Pridefestival ska innefatta skapade en efterfrågan på en parad. Lösningen blev att inte ha en parad som i storstaden, utan istället göra den familjär. Robert beskriver det så här:

Parader, det är ju ingenting vi har här oftast. Det är inte nån kultur vi har. Men veteranbilsruising, det har vi. Så vi tänkte, "Men vi kör en sån då." Bara för att visa det också. Det manligaste manliga, stora bilar som låter, kan vara med på Pride. Det är också det att snurra om lite, att det är ju inte vad ni tror alltid. Men då blev det en parad också. [skratt]

Veteranbilsruising användes här som ett familjariseringsverktyg för att överbrygga det queera främlingsskapet (Gray 2009: 41) – det vill säga göra den främmande queera paraden igenkännbar och en del av lokal "kultur". Med Roses ord skulle Prideparaden kunna beskrivas som att den befinner sig på två platser på samma gång: här på *bygden, och i storstaden; i marginalen och i centrum. Detta paradoxala rum möjliggör ett omarbetande av både metrocentriska föreställningar om Pride och en lokal kultur där veteranbilsruising är något (hetero)maskulint som står i opposition till den maskulinitet som associeras med Pride.

Ching och Creed menar att manifesterandet av en lantisidentitet är ett försök att hävda sin plats och värde i en värld som är dominerad av urbana andra (Ching och Creed 1997: 28). Inkluderingen av ett lantisinslag – veteranbilsruising – i Prideparaden bidrog till att lösgöra paraden från bilder av storstadens homokultur ("läderbögar på lastbilsflak, disco") och skriva in paraden i en (hetero)maskulint kodad *bygdkultur ("det manligaste manliga, stora bilar som låter"). Inkluderingen av landsbygdskultur i paraden innebar att paradkonceptet varken avfärdades (ett slags "motidentifikation" med parader) eller medförde en identifikation med, och assimilation av, en urban paradkultur. Snarare resulterade det i en disidentifikation med föreställningar om både veteranbilsruising och parader genom att arbeta "på, med och mot" dessa (Muñoz 1999: 12), genom att, som Robert uttryckte det, "snurra om lite" och visa "att det är ju inte vad

ni tror alltid". Familjariseringen av Prideparaden genom inkorporeringen av cruising utgör ett slags disidentifikation (Muñoz 1999) med både heteronormativ lantisaktighet och med föreställningar om Prideparader med utgångspunkt i storstadens parader. Familjariseringen utgör en strategi för att förändra en kulturell logik inifrån (se Muñoz 1999: 12) och i detta queerande av veteransbils-cruising och lantisgörande av paraden positioneras Prideparaden med och mot både Stockholm Pride och (hetero)*bygd.

De-centrering av hbtq-frågor och osynliggörande av homo- och bisexualitet

Precis som i intervjuerna med de andra arrangörerna frågade jag Robert om programmet:

Anna: Det är ett väldigt brett program ni har, ni har liksom funkisrelationer, våld i nära relationer och det är liksom, mycket. Ni har flera transpunkter, men det finns ingen punkt vad jag har sett, som handlar om homo- och bisexualitet?

Robert: Nej. Det pratade jag faktiskt med Sameradion igår uppe i [ortsnamn] för jag började kolla på schemat själv och liksom såg det att... det är ingen bög med på schemat [skratt]. Det är ingen flata, det är ingen som är bisexuell, vad vi vet. Det kan ju vara. Men som Samuel är ju transperson, men han är ju gift med en man så han är ju ändå homosexuell så då.

Anna: Trans och bög.

Robert: Men det är ju liksom den enda. Så då känner man, har vi misslyckats totalt nu? Om vi liksom har missat huvudgruppen som det brukar vara? Vi har liksom tagit allt annat utom bögarna och flatorna. Men det kanske är bra också? Ja men, det är en fest för alla.

Anna: Mmm... men är det då en fest för bögarna och flatorna?

Robert: Nej, det är ju inte bara det. Det är ju för alla. Så då får ju alla känna att... det inte är så, in your face, eller vad man säger på svenska, uttryckligen hörande om analsex eller såna grejer på schemat som man ser att det finns på andra festivaler. Vi har liksom inte den, utan vi har vardagsliv på schemat, med vissa grupper som är utanför.

Innehållet i programmet reflekterade den mångfald av behov som Pride på *bygd kunde, och skulle fylla. Föreläsaren Samuel, med en familjekoppling till regionen, var den enda icke-heterosexuella personen i programmet, trodde Robert. Min urbannormativa förståelse av Pridefestivaler, utifrån vilken några av Pridefestivalens "rätta objekt" (Butler 1994) saknades, samt min investering i identitetskategorier som associeras med Pridefestivaler, skapade en förvän-

tan om inkludering, och en besvikelse över de-centreringen av hbtq-frågor samt osynliggörandet av homo- och bisexualitet i Prideprogrammet. Samtidigt osynliggjordes inte transpersoner, vilket Pridefestivaler annars kritiserats för (se exempelvis Ramnehill 2014).

Att Robert frågade sig (mig?) om de misslyckats när de missat det som brukar vara huvudgruppen speglar hbtq-rörelsens dominerande synlighetspolitik och dess utgångspunkt i urbana förhållanden. Att fokusera främst på bögar och flator associerades med urbana förhållanden, medan att "vara för alla" beskrevs både som en nödvändighet i ljuset av (antagandet om) få lokala hbtq-personer, och som ett sätt att lokalisera festivalen. Att kontrastera "vardagsliv" med " analsex" skulle kunna förstås som ett uttryck för en önskan om en distansering från en queerkultur som Robert inte ville associeras med och som han uppfattade som omöjlig att familjarisera – och för det som Lisa Duggan beskriver som den nya homonormativiteten – en politik som inte ifrågasätter dominerande heteronormativa antaganden och institutioner utan vidmakthåller och understödjer dem (Duggan 2002: 179). I *bygdkontexter där hbtq-synligheten är begränsad kan användningen av en "homonormativ retorik" vara ett sätt för hbtq-personer att betona sin vanlighet genom att kontrastera den mot urban queerhet (Kazyak 2012; Grant och Nash 2020; för kritik av begreppet homonormativitet som urbannormativt, se Brown 2012). Att utelämna lesbiska och bögar och analsex, och istället fokusera vardagslivet och vissa

grupper som är utanför, kan tolkas som ett uttryck för en "normaliseringspolitik" (Waitt och Stapel 2011: 210), men även som ett uttryck för ett motstånd mot storstadens tolkningsföreträdare i frågor om hur hbtq-kamp kan och bör bedrivas.

I arrangörernas beskrivningar av hur Pridefestivalen lokaliseras och familjariseras så utgör den lokala identifikationen oftast en viktigare grund för en känsla av gemenskap än de urbana markörerna för queer identifikation. Viljan att distansera sig från urbana Pridefestivaler behöver inte innebära att Pridefestivaler på *bygd utmanar metronormativa föreställningar om var eller hur queera liv kan levas. I materialet tydliggörs hur av-urbaniseringen av Pride utmanade urbana normer för Pride, men reproducerade metronormativa föreställningar om hbtq-personer som lokaliserade i storstäderna och att hbtq-personer på *bygd inte vill/kan sätta sin hbtq-identitet i främsta rummet.

Avslutande reflektioner

I den här artikeln har jag utforskat *bygd som hbtq-aktivistisk arena med utgångspunkt i en Pridefestival på *bygd och arrangörernas uttalade önskan om att göra Pride "på vårt sätt". Denna önskan tog sig, i ljuset av urbannormativa och metronormativa föreställningar om, och villkor för Pride sig uttryck som en av-urbanisering av Pride genom en lokalisering och familjarisering av festivalen. I önskan att göra det "på vårt sätt" synliggörs hur Pride, och hbtq-aktivism generellt, är konstruerad utifrån urbana normer och där det urbana rummet är utgångspunkten. Pride

anpassades till vardagsverkligheten på *bygd genom att utgöra ett rum där blandade ämnen relevanta för regionen kunde uppmärksammas. Pride på *bygd representerade ett paradoxalt rum – ett ”annanstans inuti” (Desbiens 1999: 183) där hbtq-aktivism och Pride de/konstruerades. Att göra Pride ”på vårt sätt” tydliggjorde hur omarbetandet av Pride skedde inom urbannormativa och metronormativa diskurser där resultatet blev en mindre urbannormativ, men också mindre hbtq-centrerad aktivism. I intervjuerna beskrevs *bygden återkommande som en plats som hbtq-personer lämnar och hur avsaknaden av hbtq-personer påverkade utformandet av Pridefestivalen. Av-urbaniseringen av Pride bidrog inte heller till att synliggöra lokala hbtq-personer och hbtq-frågor. Lokaliseringen och familjariseringen av Pride fick snarare effekten att hbtq-frågor de-centrerades i relation till Pride och att homo- och bisexualitet osynliggjordes i festivalens program. Rose (1993) menar att en strategi för motstånd mot att utgöra den Andra i en dominerande allomfattande diskurs är att vägra enhetlighet och istället omfamna det multipla och motsägelsefulla. Med mångfalden av frågor och de-centreringen av hbtq-frågor visade sig Pride på *bygd vara just icke-enhetligt och motsägelsefullt – ett rum där betydelsen av Pride queerades och där urbannormativa föreställningar om hur hbtq-kamp kan och bör bedrivas utmanades.

Tack

Författaren vill tacka Formas som genom ett mobilitetsstöd till projektet *Decentraliserad stolthet: En etnografisk studie av Pridefestivaler bortom Sveriges storstäder* (diarienummer 2016-00608) möjliggjorde den forskning som ligger till grund för artikeln. Ett stort tack riktas också till alla medverkande i studien. Ett tack riktas även till de två anonyma artikelgranskarna för konstruktiva kommentarer och förslag samt till Signe Bremer Gagnesjö, Lovise Haj Brade och Evelina Liliequist för värdefull input.

Referenser

OTRYCKTA KÄLLOR:

Intervjuer

Ljudupptagna intervjuer med fyra medlemmar i styrelsen för den förening som arrangerade Pridefestivalen samt med en deltagare i festivalprogrammet. Intervjuerna genomfördes 2015. Utskrifter förvaras hos författaren.

Fältanteckningar

Förvaras hos författaren.

TRYCKTA KÄLLOR:

Acker, Joan, Barry, Kate och Esseveld, Johanna (1991) Objectivity and truth: problems in doing feminist research. Fonow, Margaret och Cook, Judith (red) *Beyond methodology: feminist scholarship as lived research*. Bloomington: Indiana University Press.

Ahmed, Sara (2004) *The cultural politics of emotion*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Ahmed, Sara (2006) *Queer Phenomenology: orientations, objects, others*. New York: Duke University Press.

Ambjörnsson, Fanny (2016) *Vad är queer?* Stockholm: Natur & Kultur.

Ammaturo, Francesca Romana (2019) "The more South you go, the more frankly you can speak": metronormativity, critical regionality and the LGBT movement in Salento, South-Eastern Italy. *Current Sociology* 67(1): 79–99.

Baker, Kelly (2016) Out back home: an exploration of LGBT identities and community in rural Nova Scotia, Canada. Gray, Mary L, Johnson, Colin R och Gilley, Brian J (red) *Queering the countryside: new frontiers in rural queer studies*. New York och London: New York University Press.

Bell, David, Valentine, Gill (1995) Queer country: rural lesbian and gay lives. *Journal of Rural Studies* 11(2): 113–122.

Breimo, Sofia (2017) *Uppsala Darling: om queera minnen och glömda rum*. Uppsala konstmuseum och Upplandsmuseet.

Brickell, Chris (2000) Heroes and invaders: gay and lesbian pride parades and the public/private distinction in New Zealand media accounts. *Gender, Place and Culture* 7(2): 163–178.

Brown, Gavin (2012) Homonormativity: a metropolitan concept that denigrates "ordinary" gay lives. *Journal of Homosexuality* 59(7): 1065–1072.

Butler, Judith (1994) Against proper objects. Introduction. *Differences* 6(1-2): 1–26.

Ching, Barbara och Creed, Gerald W (1997) Recognizing rusticity: identity and the power of place. Ching, Barbara och Creed, Gerald W (red) *Knowing your place: rural identity and cultural hierarchy*. New York: Routledge.

Dahl, Ulrika (2010) Femme on femme: reflections on queer femme-inist ethnography and collaborative methods. Browne, Kath och Nash, Catherine (red) *Queer methods and methodologies: intersecting queer theories and social science research*. London: Ashgate.

Desbiens, Caroline (1999) Feminism 'in' geography: elsewhere, beyond and the politics of paradoxical space. *Gender, Place & Culture* 6(2): 179–185.

- Detamore, Mathias (2013) Queering the hollow: space, place, and rural queerness. Gorman-Murray, Andrew, Pini, Barbara och Bryant, Lia (red) *Sexuality, rurality, and geography*. Lanham: Lexington Books.
- Drissel, David (2016) Rainbows of resistance: LGBTQ pride parades contesting space in post-conflict Belfast. *Culture Unbound* 8(3): 240-262.
- Duggan, Lisa (2002) The new homonormativity: the sexual politics of neoliberalism. Castronovo, Russ och Nelson, Dana (red) *Materializing democracy: towards a revitalized cultural politics*. Durham: Duke University Press.
- Gagnesjö, Sara (2014) *A countryside perspective of queer: queering the city/countryside divide*. Masteruppsats. Linköpings universitet.
- Gorman-Murray, Andrew, Pini, Barbara och Bryant, Lia (2013) Introduction: geographies of ruralities and sexualities. Gorman-Murray, Andrew, Pini, Barbara och Bryant, Lia (red) *Sexuality, rurality, and geography*. Lanham: Lexington Books.
- Gorman-Murray, Andrew, Gordon Waitt, Chris Gibson (2008) A queer country? A case study of the politics of gay/lesbian belonging in an Australian country town. *Australian Geographer* 39(2): 171-191.
- Grant, Ruby, Nash, Meredith (2020) Homonormativity or queer disidentification? Rural Australian bisexual women's identity politics. *Sexualities* 23(4): 592-608.
- Gray, Mary L (2009) *Out in the country: youth, media, and queer visibility in rural America*. New York och London: New York University Press.
- Gray, Mary L, Johnson, Colin R och Gilley, Brian J, (red) (2016) *Queering the countryside: new frontiers in rural queer studies*. New York och London: New York University Press.
- Gustavson, Malena och Lööf, Anna Olovsson (2011) Förändringens platser - queera situeringar av anekdotiska bevis. Lönngren, Ann-Sofie, Ekström, Malin och Österholm, Maria Margareta (red) *Queera intersektioner: queerseminariet vid Uppsala universitet 2008-2010*, Uppsala: Uppsala universitet.
- Halberstam, Judith (2005) *In a queer time and place: transgender bodies, subcultural lives*. New York: New York University Press.
- Hannerz, Ulf (2003) Being there... and there... and there! Reflections on multi-site ethnography. *Ethnography* 4(2): 201-216.
- Haraway, Donna (1988) Situated knowledges: the science question in feminism and the privilege of partial perspective. *Feminist Studies* 14(3): 275-299.
- Johansson, Anna, Laskar, Pia, Mulinari, Diana (2016) Decolonising the rainbow flag. *Culture Unbound* 8(3): 192-217.
- Johnston, Lynda (2005) *Queering tourism: paradoxical performances at gay pride parades*. New York: Routledge.
- Johnston, Lynda och Waitt, Gordon (2015) The spatial politics of gay pride parades and festivals: emotional activism. Patternotte, David och Tremblay, Manon (red) *The Ashgate research companion to lesbian and gay activism*. Farnham: Ashgate.
- Kazyak, Emily (2011) Disrupting cultural selves: constructing gay and lesbian identities in rural locales. *Qualitative Sociology* 34(4): 561-581.
- Kazyak, Emily (2012) Midwest or lesbian? Gender, rurality, and sexuality. *Gender & Society* 26(6): 825-848.
- Kehl, Katharina (2018) "In Sweden, girls are allowed to kiss girls, and boys are allowed to kiss boys": Pride Järva and the inclusion of the "LGBT other" in Swedish nationalist discourses. *Sexualities* 21(4): 674-691.

- Liliequist, Evelina (2020) *Digitala förbindelser: rum, riktning och queera förbindelser*. Diss. Umeå universitet.
- Liliequist, Evelina, Lööv, Anna Olovsson (2019). Queer nordisk *bygd. *Lambda Nordica* 24(1): 11-18.
- Liliequist, Evelina, Lööv, Anna Olovsson, Wimark, Thomas (2019) Ett forskarsamtal om queer och *bygd. *Lambda Nordica* 24(1): 110-116.
- Lundberg, Anna (2007) Queering laughter in the Stockholm Pride parade. *International Review of Social History* 52 (S15): 169-187.
- Lööv, Anna Olovsson (2014) *Maskulinitet i feminismens tjänst: dragkingande som praktik, politik och begär*. Diss. Lunds universitet.
- Mahtani, Minelle (2001) Racial remappings: the potential of paradoxical space. *Gender, Place & Culture* 8(3): 299-305.
- Marcus, George E (1998) Ethnography in/of the world system: the emergence of multi-sited ethnography. *Annual Review of Anthropology* 24: 95-117.
- Markwell, Kevin, Gordon Waitt (2009) Festivals, space and sexuality: gay pride in Australia. *Tourism Geographies* 11(2): 143-168.
- Marple, Leslie (2005) Rural queers? The loss of the rural in queer. *Canadian Woman Studies* 24(2-3): 71-74.
- Muñoz, José Esteban (1999) *Disidentifications: queers of color and the performance of politics*. Minneapolis: Univ. of Minnesota Press.
- Munt, Sally (2008) *Queer attachments: the cultural politics of shame*. Aldershot, Burlington, VT: Ashgate.
- Nebeling Petersen, Michael (2011) "...med et regnbueflag i hånden": fortaellinger om homoseksuelle inklusioner og homonationalisme. *Lambda Nordica* 16(1): 41-68.
- Norrhem, Svante (2001) *Den hotfulla kärleken*. Stockholm: Carlsson bokförlag.
- Norrhem, Svante, Rydström, Jens och Winkvist, Hanna (2008) *Undantagsmänniskor: en svensk hbt-historia*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.
- Nicolazzo, Z. (2017) To use or not to use the asterisk. *Trans* resilience blog* 1 februari 2017 <https://znicolazzo.weebly.com/trans-resilience-blog/-to-use-or-not-to-use-the-asterisk>.
- Probyn, Elsbeth (2000) Sporting bodies: dynamics of shame and pride. *Body & Society* 6(1): 13-28.
- Puar, Jasbir K (2017) *Right to maim: debility, capacity, disability*. Durham: Duke University Press.
- Queer*bygd*. <https://queerbygd.wordpress.com/>.
- Ramnehill, Maria (2014) För öppna transpersoner är varje dag en prideparad. *Nöjesguiden* 28 juli 2014. <https://ng.se/artiklar/maria-ramnehill-for-oppna-transpersoner-ar-varje-dag-en-prideparad> [21 juni 2020].
- Rose, Gillian (1993) *Feminism and geography: the limits of geographical knowledge*. Cambridge: Polity Press.
- Siverskog, Anna (2016) *Queera livslopp: att leva och åldras som lhbtq-person i en heteronormativ värld*. Diss. Linköping: Linköpings universitet.
- Sjöstedt, Angelika (2019) "Längtan efter något som man anar, men inte vet riktigt vad det är ens": att läsa obygd queer. *Lambda Nordica* 24(1): 67-87.
- Sörberg, Anna-Maria (red) (2010) *Över regnbågen: röster ur en rörelse*. Stockholm: Atlas.

Thomsen, Carly (2016) In plain(s) sight: rural LGBTQ women and the politics of visibility. Gray, Mary L, Johnson, Colin R och Gilley, Brian J (red) *Queering the countryside: new frontiers in rural queer studies*. New York och London: New York University Press.

Waite, Gordon och Johnston, Lynda (2013) "It doesn't even feel like it's being processed by your head": lesbian affective home journeys to and within Townsville, Queensland, Australia. Gorman-Murray, Andrew, Pini, Barbara och Bryant, Lia (red) *Sexuality, rurality, and geography*. Lanham: Lexington Books.

Waite, Gordon och Stapel, Chris (2011) "Fornicating on floats"? The cultural politics of the Sydney Mardi Gras Parade beyond the metropolis. *Leisure Studies* 30(2): 197–216.

Wasshede, Cathrin (2013) Med hat och smuts som vapen: queeraktivisters självrepresentationer på internet. *Lambda Nordica* 18(1): 35–60.

Weston, Kath (1995) Get thee to a big city: sexual imagery and the great gay migration. *Gay and Lesbian Quarterly* 1(2): 253–277.

Nyckelord

Pridefestivaler, *bygd, Sverige, paradoxalt rum, av-urbanisering, lokalisering, familjarisering, disidentifikation, urbannormativitet, metronormativitet

Anna Olovdotter Lööv

Mittuniversitetet

Institutionen för humaniora och samhällsvetenskap

831 25 Östersund

E-post: anna.olvdotterloov@miun.se